

A munkásmozgalom „hőse”: Rákosi Máttyás a bíróság előtt

Takács Kitti

ELTE BTK Történettudományi Doktori Iskola

kitti.takacs0000@gmail.com

*„Nincs közöttünk egy sem, aki a kommunista pártért
és a kommunizmusért nem volna kész a bitó alá menni.”*

Rákosi Máttyás

Rákosi Máttyás 20. századi magyar történelem egyik központi alakja. Élete kétségtelenül jól dokumentált és feldolgozott, terjedelmes önéletírása mellett több kötetben foglalkoztak életével, politikájával, a róla elnevezett korszak történetével. Neve szorosan összefonódott a második világháború utáni magyar történelemmel, ezért életének azt megelőző szakasza feledésbe merült. Ezért kevésbé ismert és kutatott, hogy a Horthy-korszakban Rákosi Máttyást kétszer is a bíróság elé állították. Először 1926-ban, majd 1935-ben. Pereinek teljeskörű feldolgozására pedig még várat magára.

Doktori kutatásomban azt vizsgálom, hogy a két világháború között az illegális kommunista mozgalomban résztvevők ellen hogyan és miért folytattak le pereket. Jelen előadás egy kisebb szeletét képezi a kutatásnak. Rákosi Máttyás ugyanis egyike azoknak a kommunistáknak, akit bíróság elé állítottak ebben az időszakban. Első pere több szempontból is kiemelkedő: ez volt az első jelentős politikai per, amelyet az 1921.évi III. törvény alapján folytattak le; olyan személy állt a per középpontjában, aki a Tanácsköztársaságban is szerepet vállalt és tisztséget töltött be – ennek ellenére az első per tárgya az illegális kommunista mozgalom megszervezése volt; az 1940-es évek második felében a pártvezetés tudatosan felhasználta a per anyagát a Rákosi-kultusz építésének alapjaként.

Előadásomban azt mutatom be, hogy Rákosi Máttyás – mint az illegális kommunista mozgalom egyik vezéralakja – hogyan reagált a rendőrség és a bíróság légkörére 1925-ös letartóztatását követően, hogyan alakult ki a Komintern hőségének imázsa. Mindezekkel kapcsolatban a források ellentmondásait is ismertetem, hiszen merőben más képet ad a peranyag, a sajtó és a Rákosi-korszak propagandája is.